

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobců: **a) Ing. T. M., b) Ing. M. M.**, oba zastoupeni JUDr. Janem Tuláčkem, advokátem se sídlem Hošťálkova 1949/29, Praha 6, proti žalovanému: **Státní pozemkový úřad**, se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3, o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství - Pozemkového úřadu Příbram, ze dne 24. 10. 2006, č. j. 2695/92, 3834/92, 4153/02, 4158/92, R VI 7/2006, za účasti osob zúčastněných na řízení: **I) Dipl. Ing. J. C.-M.**, zastoupen Mgr. Liborem Kaslem, LL.M., advokátem se sídlem Palackého 1, Praha 1, **II) K. C.-M.**, zastoupena JUDr. Tomášem Nahodilem, advokátem se sídlem Slezská 36, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. 6. 2015, č. j. 46 A 57/2012 – 429,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá**.
- II.** Žalobci **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.
- IV.** Osobě zúčastněné na řízení I) **se nepřiznává** náhrada nákladů o kasační stížnosti.
- V.** Osobě zúčastněné na řízení II) **se nepřiznává** náhrada nákladů o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobci byli zapsáni v katastrální evidenci jako vlastníci pozemku parc. č. X v katastrálním území Dobříš.

[2] Ministerstvo zemědělství – Pozemkový úřad Příbram v záhlaví specifikovaným rozhodnutím osobám zúčastněným na řízení přiznal na základě restitučních předpisů vlastnické právo k těmto pozemkům. Účastníky tohoto řízení byly město Dobříš, jakožto povinný, a osoby

zúčastněné na řízení, jakožto restituenti. Žalobci účastníky řízení nebyli. Na základě rozhodnutí pozemkového úřadu následně katastrální úřad zapsal vlastnické právo osob zúčastněných na řízení k pozemku do katastrální evidence. Zápis ohledně vlastníka pozemku tak byl v evidenci duplicitní. O provedení zápisu osob zúčastněných na řízení jako vlastníků pozemku informoval žalobce Katastrální úřad pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Příbram přípisem ze dne 13. 11. 2007.

[3] Nejvyšší správní soud dále rekapituluje relevantní momenty dosavadní složité procesní historie tohoto případu.

[4] Osoby zúčastněné na řízení za účelem odstranění duplicity podaly žalobu na určení jejich vlastnického práva k pozemku u Okresního soudu v Příbrami. Tato žaloba směřovala proti nynějším žalobcům. V řízení vedeném pod sp. zn. 14 C 53/2008 okresní soud rozhodl tak, že žalobě osob zúčastněných na řízení vyhověl. Soud v rozhodnutí vyšel z presumpce správnosti rozhodnutí pozemkového úřadu, která dle něj platí i v případě, kdy by se mělo jednat o akt věcně vadný či nezákonný. Dle soudu totiž ani takovéto akty nejsou nicotnými správními akty (str. 4 rozsudku okresního soudu ze dne 24. 6. 2008, č. j. 14 C 53/2008 – 143). Okresní soud tedy ve svém rozhodnutí jako předběžnou otázku posoudil to, zda je rozhodnutí pozemkového úřadu nicotné. Nicotnost neshledal, a proto z rozhodnutí správního orgánu vycházel. Rozhodnutí okresního soudu v části týkající se uplatněného nároku osob zúčastněných na řízení potvrdil Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 7. 2009, č. j. 28 Co 228/2009 – 366. Krajský soud se nicotnosti věnoval na str. 5 svého rozhodnutí. Nejprve uvedl její definici, následně tuto definici aplikoval na případ žalobců a uzavřel, že jimi uváděné vady za následek nicotnost rozhodnutí pozemkového úřadu nemají. Nejvyšší soud usnesením ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 28 Cdo 462/2011 dovolání žalobců proti rozsudku krajského soudu odmítl.

[5] Nynější žalobci v řízení v řízení před okresním soudem vedeném pod sp. zn. 14 C 53/2008 podali dne 30. 5. 2008 protinávrh, kterým se domáhali určení, že vlastníci pozemku jsou oni. Povaha tohoto podání se postupně vyjasňovala. Soudu v občanském soudním řízení především nebylo jasné, zda se jedná o návrh dle části V. o. s. ř., napadající rozhodnutí pozemkového úřadu, nebo o vzájemný návrh dle části III. o. s. ř. Na výzvu soudu nynější žalobci dne 20. 4. 2010 návrh vyjasnili tak, že se domáhají rozhodnutí (i) že osoby zúčastněné na řízení nejsou vlastníky pozemku, eventuálně, že (ii) soud deklaruje rozhodnutí pozemkového úřadu za nicotné.

[6] Okresní soud ohledně návrhu na vyslovení nicotnosti řízení zastavil a žalobce odkázal na možnost podat návrh ve správním soudnictví. Správní soudy jsou totiž na rozdíl od soudů rozhodujících v občanském soudním řízení kompetentní k rozhodování o nicotnosti rozhodnutí správních orgánů.

[7] Následně žalobci podali při zachování lhůty jednoho měsíce dle § 72 odst. 3 věty první s. ř. s. žalobu ve správním soudnictví, kterou se domáhali vyslovení nicotnosti správního rozhodnutí.

[8] Krajský soud nejprve usnesením ze dne 6. 11. 2014, č. j. 46 A 57/2012 - 364 žalobu jako opožděnou odmítl. Jako počátek lhůty k podání žaloby proti rozhodnutí soud určil okamžik, ve kterém žalobci byli o rozhodnutí bezpečně informováni. Tento okamžik dle krajského soudu nastal doručením přípisu katastrálního úřadu ze dne 16. 11. 2007. Jelikož návrh na vyslovení nicotnosti správního rozhodnutí byl žalobci v občanském soudním řízení uplatněn až dne 20. 4. 2010, jedná se tak o návrh opožděný.

[9] Usnesení krajského soudu Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 18. 2. 2015, č. j. 1 As 220/2014 - 150 zrušil a věc soudu vrátil k dalšímu řízení. Dle kasačního soudu krajský soud nesprávně posoudil oba rozhodné okamžiky: od kdy žalobcům běžela lhůta k podání žaloby a kdy žalobu podali. Počátek lhůty totiž nelze spojovat s přípisem katastrálního úřadu informujícím o existenci rozhodnutí. Rozhodné je, kdy byli žalobci seznámeni tímto rozhodnutím. Zároveň soud odmítl, že by k účinnému brojení proti nicotnosti rozhodnutí byl nutný přístup do správního spisu.

[10] Ohledně okamžiku uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti, krajský soud dle Nejvyššího správního soudu nesprávně vycházel z narativní části rozhodnutí soudu v občanském soudním řízení. Kasační soud vyslovil, že krajský soud se musí zabývat tím, kdy skutečně návrh na vyslovení nicotnosti soudu v občanskoprávním řízení došel. Ne tím, kdy soudu v občanském soudním řízení došlo podání, které tento soud v občanském soudním řízení jako návrh na vylovení nicotnosti posoudil. Krajský soud si o této otázce musí učinit závěr sám.

[11] Nejvyšší správní soud tedy vyslovil, že krajský soud musí znovu posoudit včasnost návrhu žalobců. Zabývat se měl tím, zda a popřípadě jakým okamžikem začala lhůta k podání žaloby ve správním soudnictví běžet. Rovněž se měl zabývat i tím, k jakému okamžiku byl návrh na vyslovení nicotnosti správního rozhodnutí uplatněn.

[12] Krajský soud následně napadeným usnesením žalobu opět jako opožděnou odmítl. Jako okamžik určení počátku lhůty stanovil den 24. 6. 2008. K tomuto datu došel na základě obsahu soudního spisu Okresního soudu v Příbrami, sp. zn. 14 C 53/2008. Ze spisu vyplynulo, že tento den se konalo soudní jednání, v rámci kterého byl mimo jiné proveden důkaz rozhodnutím pozemkového úřadu. Nejpozději tímto dnem jim tedy bylo umožněno seznat úplný obsah napadeného rozhodnutí.

[13] Co se týče okamžiku uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti, soud vyšel z rozhodnutí zvláštního senátu ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011 – 25, dle kterého je nutné, aby žalobce nicotnost v občanském soudním řízení přímo namítal. Jinými slovy, pokud není návrh na vyslovení nicotnosti v podání adresovaného soudu takto označen či v rámci podání účastníka systematicky oddělen, je nezbytné, aby návrh byl oddělitelný alespoň z hlediska uplatněných důvodů. Musí z něj být patrné, že je nicotnost přímo namítána.

[14] Výklad zastávaný žalobci by podle krajského soudu vedl k popření zvláštním senátem popsáného rozdílu mezi pravomocí správních soudů a soudů v občanském soudním řízení. Jakýkoliv návrh na „odklizení rozhodnutí“ by totiž v sobě implicitně obsahoval návrh na vyslovení nicotnosti.

[15] Veden výše uvedenými úvahami se krajský soud zabýval tím, kdy lze alespoň z hlediska elementárních požadavků na „přímé“ uplatnění nicotnosti (uplatnění oddělitelných důvodů uvedených v podání žalobce) uvažovat o tom, že žalobci návrh na vyslovení nicotnosti v řízení podle části páté občanského soudního řádu podali.

[16] Samotné vyjádření žalobců k žalobě vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 14 C 53/2008 (jež představuje jako samotný svazek pod označením „*Neoprávněná restituce rodiny C.-M. na D.*“ přílohu daného soudního spisu) ze dne 30. 5. 2008, které bylo posléze dle obsahu vyhodnoceno jako samostatný „protinávrh“, obsahuje dle krajského soudu ve vztahu k napadenému rozhodnutí toliko konstatování žalobců, podle nichž je toto rozhodnutí mimo jiné „*v příkrém rozporu s Nálezem Ústavního soudu III 107/4*“, dále obsahuje argumenty týkající se „*neoprávněné restituce*“, obsáhlé přílohy a žalobní petit následujícího znění: „*Ing. T. M. ... a Ing.*

M. M. ... mají v SJM pozemek parc. č. X v k. ú. Dobříš, obec Dobříš, který je veden u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Příbram“.

[17] Ani při jednání u Okresního soudu v Příbrami konaném dne 24. 6. 2008 se žalobce dle krajského soudu k zákonnosti či nicotnosti napadeného rozhodnutí (byť nepřímou) nevyjádřil.

[18] Krajský soud rovněž uvedl, že součástí daného soudního spisu Okresního soudu v Příbrami je dále podání žalobců (na které odkazují v kasační stížnosti proti původnímu rozhodnutí krajského soudu) adresované okresnímu soudu a doručené mu dne 19. 6. 2008 (č. l. 52 daného spisu), kde žalobci uvádí, že „Dne 28. 4. 2008 jsme podali žádost o přezkum správního řízení, na základě kterého jsme byli odmítnuti jako účastníci správního řízení ... Podali jsme dne 7. 6. 2008 odvolání z důvodu nicotnosti.“ Takové podání, kterým fakticky žalobci informují soud o svém postupu ve správním řízení, však dle krajského soudu za návrh na vyslovení nicotnosti adresovaný soudu nelze považovat.

[19] Pod č. l. 78 daného soudního spisu je pak založena kopie podání žalobce a) ze dne 7. 6. 2008 adresovaného Ministerstvu zemědělství, kde se mimo jiné uvádí „Původní Vaše rozhodnutí o našem „neúčastenství“ ve správním řízení pokládám za nicotné“. K tomuto podání krajský soud uvedl, že jednak není adresováno soudu, a jednak se zjevně týká řízení o účastenství žalobců, nikoliv věci samé. Následně až z odvolání žalobce a) proti rozsudku Okresního soudu v Příbrami č. j. 14 C 53/2008 - 143, lze dle krajského soudu nejen dovodit, že „rozhodnutí pozemkového úřadu lze považovat za nicotné“ (č. l. 173 spisu Okresního soudu v Příbrami), ale žalobce a) k výše uvedenému připojuje též vztahující se samostatnou argumentaci. Toto odvolání bylo doručeno Okresnímu soudu v Příbrami dne 19. 9. 2008. Výslovný žalobní návrh (petit) na vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí obsahuje až „doplnění podání“ doručené žalobcem a) Okresnímu soudu v Příbrami dne 20. 4. 2010 (č. l. 540 daného spisu).

[20] Krajský soud vyjádřil v obecné rovině pochybnosti o tom, zda argumentace účastníka řízení uvedená v odvolání proti rozhodnutí okresního soudu v řízení podle části páté občanského soudního řádu vůbec může naplňovat požadavky judikatury zvláštního senátu na „přímé“ uplatnění nicotnosti. I kdyby však v projednávané věci z hlediska materiálního toto odvolání žalobce doručené okresnímu soudu dne 19. 9. 2008 za řádně uplatněný návrh na vyslovení nicotnosti rozhodnutí správního orgánu považoval, nejednalo by se dle něj o návrh podaný soudu ve dvouměsíční lhůtě plynoucí z ustanovení § 72 odst. 1 s. ř. s.

[21] Krajský soud uzavřel, že jelikož žalobci nepochybně seznali úplný obsah napadeného rozhodnutí již dne 24. 6. 2008, a jelikož návrh na vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí byl soudu rozhodujícího v občanském soudním řízení podán až dne 19. 9. 2008, bylo na místě odmítnout ho jako opožděný návrh podaný po lhůtě stanovené v § 72 odst. 1 s. ř. s.

II. Kasační stížnost

[22] Žalobci (dále jen „stěžovatelé“) napadli usnesení krajského soudu kasační stížností. Krajský soud dle nich nesprávně posoudil otázku opožděnosti podané žaloby. Na podporu tohoto závěru uvádějí čtyři důvody.

[23] Za prvé, žalobní návrh podaný stěžovateli v civilním řízení byl tzv. alternativní petit. K tomuto petitu se nevztahuje původní dvouměsíční lhůta, pokud se opírá o shodné důvody jako v původním žalobním návrhu stěžovatelů ze dne 30. 5. 2008 na „odklizení“ rozhodnutí. Pokud tedy byl první žalobní návrh podán ve lhůtě, je ve lhůtě podán i variantní žalobní návrh. Ohledně

možnosti rozhojnění petitu stěžovatelé odkazují na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2011, č. j. 1 As 94/2010 - 59, který je na věc aplikovatelný, ač se jednalo o opačnou situaci – nejdříve byla uplatněna nicotnost, následně až nezákonnost. Soud v této situaci uvedl, že koncentrace se vztahuje pouze na rozsah napadení a jeho důvody, na formulaci petitu se však nevztahuje. Je přitom zřejmé, že některé žalobní body, ze kterých stěžovatelé dovozují nicotnost správního rozhodnutí, byly soudu v občanskoprávním sporu prezentovány ve dvouměsíční lhůtě (např. neexistence dokladu o čl. občanství, či záměnu dvou příslušníků C.-M.).

[24] Za druhé, rozhodnutí správního orgánu nebylo stěžovatelům dosud doručeno, neboť jim nebylo umožněno nahlédnout do správního restitučního spisu. Stěžovatelé nesouhlasí s právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v předchozím rozhodnutí v tomto řízení. Opomenutému účastníkovi totiž začíná běžet lhůta pro podání žaloby až při splnění dvou podmínek: (i) seznámil se s rozhodnutím, (ii) může se účinně proti tomuto rozhodnutí bránit. Druhá podmínka přitom není v případě stěžovatelů splněna, neboť nemají přístup do správního spisu k řízení, ze kterého napadené rozhodnutí vzešlo. Nemají tak pro účinnou obranu dostatek informací. Lhůta pro podání žaloby tak ještě ani nezačala běžet.

[25] Za třetí, stěžovatelé brojí proti přístupu správního soudnictví k posuzování nicotnosti. V zákonném a judikатурním pojetí spatřují dvoukolejnost. Je-li namítaná nicotnost dle § 71 odst. 1 správního řádu (absolutní věcná nepřislušnost správního orgánu) nicotnost může zjistit sám správní orgán. Ve zbylých případech však nicotnost vyslovuje soud. První druh nicotnosti správní orgán zjišťuje *kdykoliv*, a to z moci úřední. Podle stěžovatelů lze k tomuto kroku dát správnímu orgánu kdykoliv podnět. Odmítne-li ho, lze se proti takovému odmítnutí bránit žalobou ve správním soudnictví. Stěžovatel poukazuje, že z této elegantní konstrukce je patrné, že je možné se se žalobou na vyslovení nicotnosti na soud obrátit i po dvouměsíční lhůtě.

[26] Stěžovatelé podle tohoto scénáře postupovali. Dne 23. 6. 2015 podali ke správnímu orgánu podnět. Správní orgán jim přípisem dal na vědomí, že důvod prohlášení nicotnosti neshledal. Stěžovatelé tento přípis napadli u krajského soudu, u kterého je nyní vedené řízení sp. zn. 45 A 25/2015. Jelikož jde o totožné účastníky a o podobný předmět řízení, jako toto řízení o kasační stížnosti, stěžovatelé navrhují obě řízení sloučit.

[27] Z důvodu popsané dvoukolejnosti způsobující disproporci mezi posuzováním nicotnosti v civilním řízení (což není omezené lhůtou) a ve správním soudnictví (kde lhůta je) stěžovatelé navrhují postoupení věci Ústavnímu soudu, aby § 72 odst. 1 s. ř. s. správního řádu zrušil. Protiústavní je již rozhodnutí sp. zn. Konf 53/2011 kde zvláštní senát uvedl, že se žalobou na vyslovení nicotnosti mají zabývat soudy v řízení dle soudního řádu správního, nikoliv dle části páté občanského soudního řádu. Proti tomuto rozhodnutí se však stěžovatelé nemohli bránit. Podle stěžovatelů pokud je namítaná nicotnost v řízení dle občanského soudního řádu, měla by být tato nicotnost i v tomto řízení posuzována, a to jako předběžná otázka.

[28] Dle stěžovatelů se dosavadní pojetí nicotnosti přičí zdravému selskému rozumu. Může se pak totiž stát, že pozemkový úřad vydá správní rozhodnutí, které ve dvouměsíční lhůtě napadne jeden z účastníků řízení žalobou dle části páté občanského soudního řádu pro vady a nezákonnost tohoto rozhodnutí. V průběhu soudního řízení (např. třetí měsíc od vydání rozhodnutí pozemkového úřadu) se pak prokáže, že namítané vady jsou takového rozsahu, že se může jednat o nicotnost dle § 77 odst. 2 s. ř. (např. z důvodu záměny adresáta – skutečného původního pozemkového vlastníka jeho příbuzným). Dle současné judikatury by z řízení dle části páté měla být otázka nicotnosti vyloučena a projednána v samostatném řízení vedeném správním soudem dle soudního řádu správního. Nicméně vzhledem k judikatuře zároveň musí

být správním soudem automaticky návrh odmítnut z důvodu opožděnosti, neboť nicotnost nebyla ve dvouměsíční lhůtě od vydání správního rozhodnutí namítána. Přitom ale nicotnost, která vyplynula v řízení dle části páté občanského soudního řádu, nebyla a ani nemohla být zřejmá již při podání žaloby dle části páté občanského soudního řádu.

[29] Za čtvrté, krajský soud nesprávně posoudil okamžik uplatnění nicotnosti v občanskoprávním řízení. Krajský soud formalisticky trval na výslovném uvedení slova „nicotnost“. Přitom obsahově stěžovatelé nicotnost namítali již dříve, než před okamžikem, k jakému uplatnění posoudil krajský soud. Body, ze kterých dle stěžovatelů jednoznačně vyplývá, že správní rozhodnutí v občanskoprávním řízení nenapadali pouze pro nezákonnost, ale i pro nicotnost, jsou: (i) absence právního podkladu – neexistuje právní předpis, který by umožňoval restituovat nemovitosti spadající pod tzv. ležící pozůstalost, (ii) neoprávněnost restitučního žadatele z důvodu absence dokladů prokazujících československé občanství původních vlastníků, (iii) záměny adresáta, tj. záměnou dvou příslušníků C.-M.

[30] Závěrem stížnosti stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[31] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[32] Kasační stížnost je projednatelná. Její důvodnost soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[33] Kasační stížnost není důvodná.

[34] K přípustnosti kasační stížnosti soud uvádí, že podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. „je kasační stížnost nepřijatelná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.“

[35] Ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je nutno v souladu s ustálenou judikaturou interpretovat tak, že brání Nejvyššímu správnímu soudu v tom, aby se v řízení o opakované kasační stížnosti za nezměněného skutkového a právního stavu vyjadřoval k námitkám, které ve svém dřívějším rozsudku označil za nedůvodné, neboť také tímto závěrem svého předchozího rozsudku v dané věci je vázán. V opakované kasační stížnosti může účastník řízení napadnout jediné nesprávnou realizaci závazného právního názoru či pokynu a závěry z ní vyplývající, případně zpochybnit otázku, které nemohly být předmětem první kasační stížnosti [srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, publikované pod č. 2365/2011 Sb. NSS, bod 28 nebo náleze Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 136/05 ze dne 8. 6. 2005 (N 119/37 SbNU 519)].

[36] Druhá a třetí námitka stěžovatele je nepřijatelná. Obě tyto námitky již Nejvyšší správní soud v tomto řízení svým předchozím rozhodnutím zodpověděl. K první uvedl, že lhůta stěžovatelům počala běžet okamžikem seznámení se s rozhodnutím, a nebylo tedy třeba mít přístup do správního spisu (body 35 až 38 předchozího rozhodnutí). Ohledně druhé uvedl, že lhůta k podání návrhu na zrušení rozhodnutí se aplikuje i v případě namítané nicotnosti rozhodnutí (body 32 a 33 předchozího rozhodnutí).

[37] Zbývá posoudit první a čtvrtou kasační námitku. Obě námitky směřují k přezkoumání správnosti stanovení okamžiku, ke kterému stěžovatelé v občanském soudním řízení uplatnili návrh na vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí. Hlavní otázkou je, zda k tomuto uplatnění došlo ve lhůtě dvou měsíců od seznámení se s napadeným rozhodnutím.

[38] Okamžik seznámení se s napadeným rozhodnutím je již s jistotou stanovený. Krajský soud jako tento okamžik označil den 24. 6. 2008, den ústního jednání před okresním soudem, při kterém bylo rozhodnutí provedeno jako důkaz. Stěžovatelé nečiní sporné, že se v tento den s rozhodnutím seznámili. Činí sporné pouze to, že lhůta pro uplatnění nicotnosti počíná okamžikem seznámení se s rozhodnutím běžet. Jak však výše uvedeno, touto námitkou se soud již zabýval v předchozím rozhodnutí, a proto je nyní nepřípustná. Soud tedy považuje za okamžik počátku běhu lhůty den 24. 6. 2008.

[39] Zbývá posoudit okamžik uplatnění námitky nicotnosti rozhodnutí pozemkového úřadu v řízení před okresním soudem. Konkrétně je nutné zjistit, zda stěžovatelé uplatnili návrh na vyslovení nicotnosti do dne 24. 8. 2008.

[40] Vyjádření k žalobě ze dne 30. 5. 2008, sestávající se ze svazku označeného „Neoprávněná restituce rodiny C.-M. na Dobříšsku“ a dalších důkazů uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti není. V tomto vyjádření stěžovatelé uvádějí, že restituce byla „*zcela neoprávněná, pozemek byl vydán v rozporu s platnými zákony*“, a že rozhodnutí pozemkového úřadu je „*v příkrém rozporu s Nálezem Ústavního soudu III 107/04 (str. 2 svazku)*.“ I dále v celém vyjádření polemizují s rozhodnutím pozemkového úřadu. Na žádném místě se neobjevuje, byť jen náznak, že by vůbec rozhodnutí pozemkového úřadu nepovažovali za rozhodnutí.

[41] Na stěžovateli poukazované stránce 37 svazku se nachází argumentace spočívající v tom, že pozemkový úřad zaměnil osoby J. C. M. (ročník X) a jeho syna se stejným jménem (ročník Y). Z uvedeného stěžovatelé ve vyjádření k žalobě před okresním soudem dovozují, že podmínky pro restituci nebyly splněny. Nyní z toho zase dovozují, že tímto uplatnili návrh na vyslovení nicotnosti, neboť došlo ke změně adresáta rozhodnutí pozemkového úřadu. Stěžovatelé se však mýlí, neboť i pokud by jejich tvrzení o záměně osoby bylo pravdivé, nešlo by o záměnu adresátů rozhodnutí, těmi byly každopádně zamýšleny osoby zúčastněné na řízení, ale o špatně zjištěný skutkový stav v řízení o restituci, což nezpůsobuje nicotnost rozhodnutí, ale jeho nezákonnost.

[42] Petit uvedený na konci vyjádření zněl: „[...] *aby soud vydal následující rozsudek: [Stěžovatelé] mají v SJM pozemek par. č. X v k.ú. Dobříš, obec Dobříš, který je veden u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrální pracoviště Příbram.*“ Z tohoto petitu stěžovatelé nyní dovozují, že žádali o „odklizení“ rozhodnutí pozemkového úřadu, což může znamenat i vyslovení nicotnosti. Dle Nejvyššího správního soudu však tento petit nelze považovat za domáhání se vyslovení nicotnosti, rozhodnutí, neboť petit se rozhodnutí pozemkového úřadu vůbec netýkal, naopak žádal pouze deklaratorní vyslovení vlastnického práva k pozemku.

[43] V občanském soudním řízení je třeba u námitek rozlišovat, zda se jedná o argumentaci k otázce nicotnosti jako *předběžné otázce*, kterou musí soud v občanském soudním řízení sám posoudit, anebo argumentaci za účelem domáhání se vydání rozhodnutí o *vyslovení* nicotnosti. V případě druhé varianty je k iniciování řízení o vyslovení nicotnosti soudem třeba buďto uvádět argumentaci dovolávající se vyslovení nicotnosti, anebo deklaraci nicotnosti v petitu návrhu výslovně uvést. Teprve v tomto okamžiku se totiž účastník domáhá v občanském soudním řízení vydání rozhodnutí, k němuž soud před kterým se vede řízení nemá pravomoc. Opačný výklad

by vedl k absurdnímu důsledku, kdy by v podstatě jakákoliv argumentace spočívající v uvádění důvodů za účelem úspěchu v řízení v občanském soudním řízení, vyslovení nicotnosti vůbec nezmiňující, musela iniciovat řízení o vyslovení nicotnosti ve správním soudnictví, ve smyslu rozhodnutí zvláštního senátu.

[44] Stěžovatelé ve svém vyjádření ze dne 30. 5. 2008 nicotností ani neargumentovali, ani se jí v návrhu nedomáhali. Osoba zúčastněná na řízení I) (žalobce A v řízení před Okresním soudem v Příbrami) se sice v podání na č. l. 55 vyjadřovala k pojmu nicotnost, avšak z toho vůbec nevyplývá, že ji stěžovatelé uplatnili. Osoba zúčastněná na řízení I) v řízení před okresním soudem argumentovala, že v řízení o odstranění duplicitního zápisu v katastru nemovitostí není možné přezkoumávat zákonnost správního rozhodnutí pozemkového úřadu. Naopak je dle ní třeba vycházet z presumpce veřejnoprávních aktů, která neplatí pouze v případě nicotných rozhodnutí. Následně uvedla definici nicotnosti s tím, že v daném případě se dle ní o nicotnost nejedná. Dále uvedla, že presumpce správnosti správního aktu platí i v případě, „*kdy by se mělo jednat o akt věcně vadný či akt nezákonný (jak bude pravděpodobně tvrdit žalovaný)*.“ Uvedené pasáže o nicotnosti tedy nereagovaly na argumentaci stěžovatelů nicotností, ale naopak představovaly vlastní argumentační linii, argumentující ohledně posouzení nicotnosti jako předběžné otázky a podporující její žalobní nárok. Sama osoba zúčastněná na řízení I) předvíдалa obranu stěžovatelky spočívající v namítání nezákonnosti rozhodnutí pozemkového úřadu. Argument, že ostatní účastníci řízení na rozdíl od soudu pochopili, že se stěžovatelé domáhají vyslovení nicotnosti, tedy neobstojí.

[45] Za uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti nelze považovat ani vyjádření stěžovatele na ústním jednání u okresního soudu konaném dne 24. 6. 2008. Na jednání stěžovatel uvedl, že „*podle jeho názoru pak J. CM (X) přišel o československé státní občanství. Zároveň poukázal na institut ležící pozůstalosti (...)*“ (č. l. 114 spisu okrasního soudu). Z těchto vyjádření nelze ani nepřímou dovodit, že by stěžovatel vyslovení nicotnosti rozhodnutí namítal. Stěžovatelem uváděné důvody spočívají v uvádění skutečností, proč dle jeho přesvědčení bylo rozhodnutí pozemkového úřadu nesprávné. Jako takové jsou tyto uváděné důvody pouze důvody nezákonnosti rozhodnutí pozemkového úřadu, nikoliv však důvody zpochybnující, že vůbec šlo o rozhodnutí.

[46] Nelze přijmout ani argumentaci stěžovatelů, že později uplatněný petit obsahující návrh na deklarování nicotnosti byl „alternativní“ a jako k takovému se k němu nevztahuje dvouměsíční lhůta, ale považuje se za uplatněný okamžikem, kdy byl podán původní návrh. Ve stěžovatelem citovaném rozhodnutí č. j. 1 As 94/2010 – 59 se soud vyjádřil k lhůtě pro formulaci petitu ve vztahu k žalobním bodům. Soud uvedl, že uvedení návrhu výroku rozsudku (tzv. žalobního petitu) je jednou z náležitostí žaloby [§ 71 odst. 1 písm. f) s. ř. s.]. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 30. 11. 2005, č. j. 1 As 30/2004 – 82, uvedl, že koncentrace v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu se dle § 71 odst. 2 s. ř. s. vztahuje pouze na uvedení rozsahu, v němž žalobce napadá rozhodnutí [§ 71 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], a důvodů, pro které tak činí [tzv. žalobní body, § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Naproti tomu na formulaci žalobního petitu se tato koncentrace nevztahuje. Nicméně žalobní petit musí vždy vycházet z žalobních bodů řádně uplatněných ve lhůtě dle § 72 odst. 1 s. ř. s. Ke shodným závěrům dospěl zdejší soud i v rozsudku ze dne 19. 5. 2006, č. j. 7 As 14/2005 – 70.

[47] Důležitá pro posouzení této kasační námítky je právě podmínka, že petit musí vycházet ze žalobních bodů řádně uplatněných ve lhůtě. Stěžovatel až do „druhého“ petitu ze dne 20. 4. 2010 (k tomu dále), výslovně se nicotnosti domáhajícího, žádný žalobní důvod, ze kterého by mohla plynout nicotnost, nenamítal.

[48] O nicotnosti rozhodnutí se zmiňuje až stěžovatelka ve svém odvolání ze dne 19. 9. 2008, kterým napadala rozsudek okresního soudu. V odvolání stěžovatelka uvedla:

Žalovaný č. 1 nesouhlasí s názorem soudu 1. stupně o oprávněnosti vydání sporného pozemku žalobcům pouze z důvodu, že pro obecní soudy platí presumpce správního aktu. Soud 1. stupně zcela pominul, že rozhodnutí pozemkového úřadu je aktem aplikace správního práva, jež je obecný soud oprávněn zkoumat i mimo rámec správního soudnictví se zřetelem k tomu, jde-li o akty nicotné, tedy akty, jejichž vady jsou tak závažné, že se neuplatňuje presumpce jejich správnosti (II ÚS 389/01).

Rozhodnutí pozemkového úřadu lze považovat za rozhodnutí nicotné, neboť trpí takovými vadami, které vyvolávají jeho nicotnost. Konkrétně se jedná o záměnu v osobě údajně oprávněného původního vlastníka ... a čs. občanství, což je základní nutná podmínka pro úspěšné uplatnění restitučního nároku.

[49] Ani toto reprodukované podání však není řádné uplatnění námítky nicotnosti. Předně, toto vyjádření bylo učiněno již po lhůtě k napadení rozhodnutí. Počátek lhůty k uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti připadl na den 24. 6. 2008. Konec této lhůty tedy připadl na den 24. 8. 2008 (ke lhůtě srov. § 72 odst. 1 správního řádu a argumentaci uvedenou v předešlém rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). I kdyby tedy stěžovatelé v podání ze dne 19. 9. 2008 uplatnili perfektní návrh na vyslovení nicotnosti, šlo by o návrh opožděný.

[50] Rovněž, uvedené nelze ani považovat za návrh na vyslovení nicotnosti rozhodnutí, neboť vyjádření argumentuje nicotností ne za účelem, aby ji soud svým rozhodnutím deklaroval, ale pouze za tím účelem, aby soud nevycházel z presumpce správnosti rozhodnutí pozemkového úřadu a tím v řízení o žalobě o odstranění duplicitního zápisu v katastru nemovitostí dal za pravdu stěžovatelům. Z návrhu tedy nelze dovozovat, že by se stěžovatelé domáhali vyslovení nicotnosti. Takovýto návrh nemá za následek povinnost soudu postupovat dle rozhodnutí zvláštního senátu, tedy zastavit občanské soudní řízení a poučit účastníka, že může podat žalobu ve správním soudnictví. Taková argumentace směřuje pouze k nicotnosti, jako předběžné otázce, kterou si má soud v občanském soudním řízení pravomoc posoudit, a, jak plyne z výše uvedeného, v případě stěžovatelů si ji skutečně posoudil. Hlavním účelem takové argumentace není domáhání se deklaratorního rozhodnutí o nicotnosti správního rozhodnutí, ale úspěch ve sporu před okresním soudem zabývajícím se odstraněním duplicitního vlastnictví, ač třeba nicotnost rozhodnutí pozemkového úřadu nebude soudně explicitně deklarována.

[51] Další důvod, který na okraj a snad pro předejití pocitu nespravedlnosti stěžovatelů soud uvádí, proč uvedené odvolání nemohlo představovat uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti je, že důvody uváděné stěžovateli nejsou typově důvody zakládající nicotnost. Ač stěžovatelé z uváděných důvodů dovozují nicotnost rozhodnutí, jde o typické důvody nezákonnosti - nesprávně aplikovaná právní úprava a nesprávně zjištěný skutkový stav. Takovéto důvody nedosahují kvalitativně tak těžkých vad rozhodnutí, aby bylo vůbec možné uvažovat o kategorii nicotnosti.

[52] K výslovnému uplatnění návrhu na vyslovení nicotnosti došlo až podáním stěžovatelů k okresnímu soudu v Příbrami ze dne 20. 4. 2010. Tento okamžik je třeba považovat za okamžik, ke kterému byl návrh na vyslovení nicotnosti uplatněn. Stalo se tak po lhůtě, která uplynula již dne 24. 8. 2008. Proto krajský soud správně žalobu stěžovatelů na vyslovení nicotnosti napadeného rozhodnutí jako opožděnou odmítl.

IV. Závěr a náklady řízení

[53] Lze tedy uzavřít, že krajský soud správně žalobu stěžovatelů jako opožděnou odmítl. Nejvyšší správní soud proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou.

[54] O náhradě nákladů řízení rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, a nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává. Stejně soud rozhodl i ohledně nákladů obou osob zúčastněných na řízení, neboť ani jedné v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2015

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu